

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiae R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacrae
Theologiae Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

III. Per ordinem ad quam potentiam definiatur libertas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

causa libera, & causa necessaria, requisita ad agendum: ergo ex hoc capite non differunt

9 Sed demus aduersariis hanc differentiam, penè illam non potest voluntas libera constitui, neque habere dominium in hoc, quod est non exigere requisita ad operandum, quia hoc non est aliquid agere, & conuenit illi necessarid per suam entitatem, non illud exercet in acquisitione illorum quæ requiruntur ad operandum, quia absque vlla libertate illius illi contingunt, & liberaliter à Deo conferuntur respectu bonorum actuum, & respectu aliorum ex concursu naturalium causarum propositione obiectorum, & Dæmonis suggestionem contingunt: ergo si iam suppositis requisitis ad agendum non habeat aliquid dominium suarum actionum causa libera, quo careat necessaria, non possunt differre, nec vna libera, & alia necessaria dici poterit.

10 Neque ad libertatem sufficit indifferentia rationis scilicet iudicij, quo obiectum indifferenter repræsentetur, si aliunde voluntas determinatur ab alio principio ad aliquem actum circa obiectum indifferenter positum, quia si posito iudicio indifferenti Deus decernat independentem à libertate voluntatis concurrere ad aliquem actum voluntas non poterit non concurrere, neque absolute indifferenciam habebit, aliis posita vnione hypotatica posset natura libera manere ad actus prauos. Dicunt cum vnione hypotatica non componi iudicium practicum indifferens ad mendacium. Contrà ideo cum vnione hypotatica non componitur iudicium indifferens ad mendacium, quia vnio hypotatica incompossibilis est cum mendacio: ergo cum principio determinato ad amorem non est composibilis negatio amoris, neque actus odij: ergo cum hoc principio composibile non est iudicium indifferens ad odium, neque ad negationem amoris. Vtgeoposita indifferentia ex parte intellectus, si Deus decernat non concurrere cum voluntate ad amandum, nullam libertatem habebit ad amorem, vt per se notum est, implicat enim actus amoris Deo non concurrente, & voluntas nequit esse libera ad actum pro illo statu, in quo implicat. Ex hoc infero posito decreto Dei concurrendi independentem à voluntate ad actum amoris voluntatem non esse liberam ad odium, quia posito hoc decreto determinato ad amorem, non potest Deus habere decretum adhuc indifferens ad odium, quia non possunt componi adhuc per diuinam potentiam decretum determinatum Dei ad amorem, & decretum indifferens ad odium, determinatio enim ad vnā partem tollit indifferentiam ad oppositam, infero similiter non posse voluntatem esse liberam ad negationem amoris, posito decreto Dei ad amorem, quia sicut esse nequit amor cum negatione decreti concurrendi ad amorem, ita non potest esse negatio amoris cum positione decreti concurrendi ad amorem: ergo sicut negatio decreti ad amorem, seu decretum non concurrendi ad amorem destruit libertatem amoris, ita decretum determinatum ad amorem independens à voluntate destruit libertatem ad negationem amoris.

11 Confirmatur: Hæretici huius temporis, qui voluntati libertatem negant, illi concedunt iudicium indifferens, & dicunt ita per motionem Dei determinari vt necessarid & absque vlla libertate consentiat, quod si vera esset expositio adducta, hæretici in re libertatem concederent, licet verbis illam negarent, & eorum loquutio, & non sententia damnaretur à Patribus, vt in simili fecit Augustinus lib. 5. de ciuit. cap. 1. vbi contra eos qui factum inducebant sic habet: *Quæ si propterea quispiam falso tribuit, quia ipsam Dei voluntatem vel potestatem fieri nomine appellat sententiam teneat, linguam corrigat: ergo simili modo Concilium Tridentinum contra modum loquendi Caluini, & aliorum hæreticorum, deberet agere, non contra illorum sententiam, quia si in re libertas nihil aliud esset quam iudicium indifferens & omnis actus qui à voluntate tali iudicio præuenta procederet, liber euade et, etiā si aliunde antecedenter esset determinatus, hæretici, qui dicebant actus nostros provenire à iudicio indifferenti, etiā si dicerent esse necessarios, quia motione Dei erant prædeterminati libertatem in re secundum hunc dicendi modum concedebant, quia indifferentiam ex parte obiecti admittebant, & licet nomen definiti negabant, rei definitionem concedebant iuxta sententiam horum dīctorum eodem modo, ac si dicerent Christum esse animal rationale, & non esse hominem, ideoque ad meliorem loquendi*

Francisc. de Oniedo, Philosoph. Tom. II.

modum trahendi essent in eadem sententia perseverantes.

12 Hæreticos concedere indifferentiam ex parte obiecti, hoc est, iudicium indifferens, probatur; quia Lutherus, Calvinus, Melancthon, & Kemnitius, vt probent hominem scire bonum, & velle, sed explere non posse, ideoque necessarid peccare adducunt pro se testimonia ad Romanos 7. quibus Paulus expressè tradit cognitionem, & volitionem boni, scilicet illud: *Peccatum non cognoui, nisi per legem. Nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: Non concupisces.* Et rursum: *Scio quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum venundatus sub peccato.* Et iterum: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ: Insuper: velle mihi adiacet, perficere non inuenio.* Ex quibus testimoniis pessimè inferunt impossibilitatem vitandi peccata, rectè tamen fatentur, cognitionem boni & mali. Legantur quæ refert Belarminus toto lib. 5. de amissione gratiæ, & statu peccati, præsertim cap. 4. notenturque obiectiones hæreticorum, quas refert cap. 10. 11. & 12.

13 Do hæreticos non concedere iudicium indifferens, & probo auctoritate Patrum hoc non sufficere ad indifferentiam constituendam. Sancti Patres, qui toti in concilianda efficacia gratiæ, & infallibilitate prædeterminationis cum libero arbitrio, nunquam probarunt hoc illesum permanere supposita prædeterminatione, & efficacia gratiæ, quia manebat iudicium indifferens proponens voluntati bonū, & malum: ergo sensere hoc iudicium non sufficere ad libertatem constituendam, si aliunde voluntas aliquo præueniebatur ex se necessario actum inferente, si enim iudicium indifferens ita voluntatem liberam constitueret, vt illo permanente non posset voluntas non liberè operati quantumvis aliunde determinata, quorsum tam prolixa disputatio de concordia gratiæ, & diuinæ prædeterminationis cum libero arbitrio constitueretur à Patribus, qui posset per simplicem iudicij indifferents propositionem rem totam dirimere,

14 Ex his facilius refutabitur modus alius dicendi, voluntatem ex natura indeterminata esse liberam, & ita liberum esse quicquid ab illa oritur, quod absurdissimum est, alias omnes actus, quos primò primos vocamus à voluntate provenientes liberi essent, & peccaminosi, si obiecta turpia haberent, quod falsum est. Deinde inter gratiam præuenientem, quam Deus in nobis operatur, annumerant Theologi motum voluntatis, qui à nostra libertate nequit dependere, absurdissimum enim esset asserere gratiam præuenientem à nostra libertate procedere.

PUNCTUM III.

Per ordinem ad quam potentiam definiatur libertas.

1 Definitor libertas creata per ordinem ad potentiam & internam vim, quæ potentia debet esse actiua; non enim per ordinem ad passionem rectè definitur libertas, neque principium purè passiuum liberum esse potest. Hæc conclusio est communis inter Scholasticos, & illam tradunt Soar. tom. 2. Metaph. disp. 19. sect. 2. n. 21. & Hurtad. disp. 15. sect. 1. Probat Soar. in hunc modum. Passio vt passio non potest esse libera patienti, sed tantum quatenus est actio, & dicit ordinem ad agens vt agens est: ergo libertas non per ordinem ad potentiam passiuam, sed per respectum ad actiuam sumenda est. Antecedens probat, quia actio si sit circa subiectum de quo modò est sermo, necessarid inferat passionem, & passio non inferat actionem, neque esse potest nisi quatenus per actionem inferatur: ergo tota libertas consistit formaliter in actione, & nequit consistere in passione: ergo libertas per ordinem ad potentiam actiuam definienda est, & per ordinem ad passiuam nequit explicari.

2 Hæc ratio forsitan quidquid rei inuoluit, nihilominus, vt iacet, firma non apparet, totū enim illius robor situm est in eo, quod actio inferat passionem, & non inferatur ex illa, & è contra, quod passio non inferat actionem, sed ex illa inferatur, quod facile quisque negabit, cum actio circa subiectum, de qua agit Soar. identificetur cum passione & inter ea, quæ omnino sunt idem, non potest esse illatio realis, neque vnū ab alio procedere cum non sit vnū neque aliud. Secundo, actionem eductiuā adhuc formaliter multi à passione non distinguunt: ergo adhuc per intellectū dici nequit passionem inferri ex actione eductiua, & non è contra.

P

Tandem

Tandem differentia inter actionem, & passionem non sumitur præcisè ex entitate actionis, & passionis, quæ est una infectilis, sed ex extremo seu principio connotato, per ordinem enim ad principium effectiui entitas, quæ in se est actio, & passio denominatur formaliter, & eadem per ordinem ad principium passionum passio dicitur: ergo differentia influendi inter efficiens & passium non sumenda est ex entitate influxus, seu actus secundi secundum se, sed etiam ex eiusdem principiis: ergo non probandum est efficiens esse liberum, & non passum præcisè ex actu secundo, sed ex isto, & ex diuersitate principiorum in actu primo.

3 Eandem conclusionem probat Hurtad. quia passum ita patitur ut si agens velit operari, non possit non pati, & si agens non velit operari, non possit pati: ergo tota indifferentia consistit in actione, & non in passione. Quod si passum possit resistere actioni, hæc resistentia fiet medio aliquo superaddito, respectu cuius habebit rationem agentis: si verò resistentia exhibeat passum per suam entitatem, non poterit illam non exhibere, ac proinde non erit libera. Non nimis premit hæc ratio, vix enim aliquid ultra conclusionem continet, & ad quæ responderet, qui oppositâ defendendam susceperet negando antecedens vniuersaliter de omni passio prolato, & asserendo posse dari passum, quod cum vellet pateretur, & non pateretur, & per passionem liberè suam indifferentiâ determinaretur ad patiendum & non patiendum.

4 Probanda est conclusio ex Trid. sess. 6. can. 4. ubi definitur, nostrum liberū arbitrium non se habere ut inanime instrumentum merè passiuè in actibus supernaturalibus, quod infert Concilium ex eo quod liberè ad illos concurrat: ergo sentit Conc. libertatem non posse in passione consisti. Vm huius illationis agnouit Arriaga disp. 8. sect. 1. non tamen conclusioni acquiescit, qui putat difficile ratione illius inueniri & oppositam efficaciter probari, quapropter asserit duplicem passionem posse reperiri ex parte subiecti vna quæ communiter assignatur in materia respectu formarum materialium, quæ causalitas dicitur, media qua materia causat formas in genere causæ materialis. Aliâ verò reperiri, quæ constituitur in materia ab aliquibus negantibus materiam esse veram causam respectu formarum, quam opinionem docuit Lessius à me relatus & impugnatus lib. 2. Physicor.

5 His positis, docet posse constitui libertatē per ordinem ad passionem, quæ verè sit causalitas respectu formæ qualis est quæ communiter ab omnibus assignatur, non verò per ordinem ad passionem, quam materia primæ tribuunt, qui illi denegant verū influxum causæ materialis, neque per ordinem ad passionem, quam illi respectu rationalis animi tribuimus, qui in nullo genere causæ ab illo dependet, quia hæc tantum passionem mediis quibus forma non dependet à subiecto tanquam à vera causa materiali improprie sunt, respectu quarum liberum arbitrium se habet velut inanime quoddam instrumentum, & de his tantum Concilium est intelligendum; non verò de passione propria, quam communiter Doctores respectu formarum materię assignant.

6 Hæc doctrina maximè mihi displicet, ægrè enim & & ni fallor, absurdè Concilium explicat, ex illa enim infertur nihil contra Concilium asserendum, qui modò defenderet animum concurrere tantum ad opera supernaturalia in genere causæ materialis per passionem, quam tota Schola cognouit, illa enim passio quæ non est causalitas, quam ex Lessio adducit Arriaga, vix lucem vidit, neque de illa mentionem hucusque Scholastici fecerunt, hoc fatetur Arriaga. Ego id sanè concedere non audeam, quia Concilium definit animum tantum passiuè, quod intelligi debet de passione, quam tota Schola talem appellat, non de illa quam vnus, vel alter denud inuenit, & tempore Concilij forsitan nullus agnouerat, quæ sanè passio non est, sicuti neque receptio animi rationalis in materia, quam absque vilo fundamento passionem appellat Arriaga, cum tantum sit informatio, seu vnio formæ ad subiectum.

Dicendum ergo est per ordinem ad passionem non posse libertatem in actu primo explicari, neque per passionem in genere causæ materialis in actu secundo constitui. Ratio est, quia causa materialis determinatur ab efficiente, & efficiens determinat materiale. Vnde determinatio numquam oritur à causa materiali, quapropter non potest illi tribui libertas in actu secundo, quæ propria est principij determinantis talem actum secundum, ac proinde neque in actu primo, quia actus primus ordinatur ad secundum.

7 Dices nullam esse rationem, propter quam dicatur causam efficientem determinare causam materiale, & ma-

teriale non determinare efficientem. Respondeo, rationem esse diuersum modum respiciendi actionem identificatam cum passione, principium effectiui, & causam materiale: illud enim respicit tanquam id, à quo exit, & hanc tanquam id, in quod tendit, & in quo recipitur: & sicut prius concipitur ex modo concipiendi exitum, quæ recipi seu peruenire ad id in quod tenditur, ita prius concipitur agens determinare materiā, quæ materia determinat agens, quæ conceptio licet tantum sit ex parte actus, quatenus præcendit exitum ab agenti, & accessum ad terminum aliquid importat ex parte obiecti, ratione cuius eadem entitas, quæ est actio & passio diuerso modo respiciat principium effectiui, & causam materiale.

Deinde eandem conclusionem probō à paritate aliarum potentiarum, quæ in se sunt necessariae, possunt tamen dici secundum suas operationes, liberæ libertate deriuata à voluntate, quarum nulla indiget imperio voluntatis ad causandum in genere causæ materialis, seu ad patiendum, neque secundum hanc rationem voluntati subditæ, subduntur autem plurimæ ad efficiendum, ut constat in potentia loco motiua, & productiua impulsus subiectis in homine illius imperio (nō loquor de imperio proprie dicto quod consistat in intimatione præcepti) quæ determinatur ad agendum, nulla autem potest determinari ad patiendum à voluntate, sed tantum ab agente: ergo sicut in potentia externis libertas deriuata non potest consistere in passione, sed tantum in actione, ita in volutiua potentia propria libertas in actione, & non in passione consistit.

Obicit Arriaga, Effectus dependens à causa efficiente & materialis, æquè potest impediri ex defectu causæ materialis, ac ex defectu causæ efficientis: ergo eodem modo est necessaria ad illius existentiam determinatio causæ materialis, ac efficientis: ergo sicut efficiens potest constitui libera per suam determinationem efficientiam videlicet, ita materialis per suam determinationem, nempe passionem: quia sicut efficiens est indifferens ad actionem, & negationem illius: ita potest concipi materialis indifferens ad passionem, & negationem illius: sicut enim actio dependet ab agente, ita passio à causa materiali. Respondeo ad effectum requiri determinationem omnium causarum, diuerso tamen modo, quia determinatio efficientis in causa, quæ libera dicitur, oritur ab ipso efficiente, in nulla verò causa materiali determinatio materię tribuitur ipsi materię, ac proinde nunquā potest causæ materiali tribui libertas, hæc enim est vera causalitas, saltem in sensu formali, quia principij effectiui agit, causa materialis patitur, hæc autē adhuc in sensu formali est falsa, quia principium passiuum patitur, effectiui agit, semper enim prius concipitur agi, quā pati, & actio potest separari à passione in actione creatiua, in nulla autē passione passio potest ab actione separari.

Statuimus libertatem definiri per potentiam actiuam, 10 definiendum est modò quæ sit hæc actiua potentia, quæ formaliter libera dicitur, vel per quam homo formaliter liber constituitur. Nos qui potentias superadditas animo denegamus, non possumus potentiam hanc liberam ab ipso animo distinguere, verum tamen eadem nos vrget difficultas, ac si illas superadditas concederemus, teneremur enim assignare actus, in ordine ad quos animus potentia libera dicitur, & secundum quam rationem formalem illi conueniat ratio principij liberi, quapropter eodem modo in præsentī quæstione philosophamur, ac si potentias superadditas tribueremus animo rationali. Nullam potentiam, materiale esse formaliter liberam admittunt omnes, quia libertas est propria rationalis substantiæ illi quatenus rationali competens, cum vero potentie animi rationalis ut rationalis, spirituales sint, libertatem in potentia spirituali constituendam esse omnes Doctores, & disputant cui ex potentiis spiritualibus primò & per se conueniat libertas, in qua vix vel leue dissidium est.

Durand. in 1. dist. 24. q. 3. asseruit libertatem primariò intellectui, & voluntati competere, & principalius intellectui, quàm voluntati, quia intellectus, primariò & principalis est rationalis, & libertas prædicatur rationalis, consequitur. Libertatem tantum voluntati primariò cōpetere est iam in scholis omnibus compertū, quod docuit Angel. Doct. 1. p. q. 83. art. 3. & 1. 2. q. 23. art. 1. & in 2. dist. 24. q. 1. quem sequuntur Thomistæ, Caietan. Capr. Cont. locis citatis. Idem tenet Scot. dist. 25. cum Ricard. in 2. dist. 24. & Henr. quodlib. 1. quæst. 16. quibus recentiores auctores vnanimes assentiunt. Ratio à priori est, quia intellectus

ex natura sua determinatus est ad assentiendum vero, & dissentiendum falso, neque potest vero non assentiri, neque dissentire a falso cohibere si ut alia appareant neque assentire, neque dissentire poterit: ergo intellectus nunquam est formaliter liber ad proprium actum, neque huic primario libertas competere potest. Probo consequentiam, & rationem confirmo: si in aliquo casu intellectus esset liber, maxime quando obiectum non apparet evidenter verum, neque evidenter falsum, sed pro utraque parte probabiles rationes occurrunt ut intellectus ex vi harum assentiat, & ex vi illarum dissentiat: sed tunc illa indifferentia auferenda est per actum voluntatis, quo voluntas imperet assensum, potius quam dissensum: ergo neque in hoc casu libertas competit intellectui. Minorem probat manifesta experientia, quia compertum est voluntatem in his casibus intellectum in alteram partem determinare, & hac ratione ad actum fidei, cuius obiectum evidens non est, piam voluntatis affectionem Theologi requirunt & ad opinandum piam affectionem plurimum conducere dicimus.

13 Ratio huius à priori posita hæc est: tota obiecti indifferentia, ut possit esse actus assensus, vel dissensus circa illud, oritur ex imperfecta applicatione ipsius obiecti & ex obscuritate, qua obicitur intellectui non ut in se est, non ex ipsa obiecti natura, quæ in se & ratione sui indifferens non est, si clarè obicitur ad terminandum assensum, vel dissensum, sed necessario in determinatum actum inclinat, & ita respectu intellectus diuini, cui non potest confusè obici, nunquam potest hanc indifferentiam habere, neque intellectus diuinus aliquando indifferens est ad assentiendum, vel dissentiendum; si enim obiectum existat necessario terminat assensum intellectus, diuini, si verò non existat, ad illud dissensus diuine mentis necessario terminatur. Ex quo inferitur, non posse indifferentiam propriam, & per se in intellectu refundere, quia hæc illi non accrescit ex proprio obiecto, sed ex imperfecto modo, quo illi obicitur, & prius arguit imperfectionem intellectus, quam perfectionem aliquam: ex imperfectione verò potentie non potest libertas, quæ maxima perfectio est, illi adiungi, sed sicut tota indifferentia intellectus ad assentiendum seu non assentiendum, vel dissentiendum illi ab extrinseco contingit, ita ab extrinseco, hoc est, à potentia, cui per se indifferentia competit, scilicet voluntate determinanda est.

14 Confirmatur conclusio, & videtur ratio: Obiectum voluntatis ex sua natura tale est, ut in se habeat rationes permixtas, quibus trahat ad amorem, retrahatque ab odio & quibus trahat ad odium, & retrahat ab amore, quia habet ens creatum rationem boni, & mali admixtam, & postquam voluntati per cognitionem etiam comprehensivam illi fuerit propositum, rationem motiuam inuenit in illo ad amorem, & odium, & ad utriusque actus negationem. Intellectus autem nunquam in obiecto proprio reperire potest motiuum ad assentiendum, vel dissentiendum, seu omittendum actum, ad quem habet sufficiens motiuum, quia obiectum vel existit, vel non existit: si existit, ex se necessario terminat assensum; si non existit, est determinatum ex se ad determinandum dissensum, neque aliter, nisi ex errore, aut deceptione contingere potest: ergo obiectum voluntatis ex natura sua indifferens respectu voluntatis adhuc diuine potest terminare complacentiam, vel displicentiam sui, & obiectum intellectus ex se est determinatum ad assensum, vel dissensum, & tantum illi per accidens potest conuenire indifferentia ad actus respectu intellectus creati, cui imperfectè propositum sit, & aliter ac est, non verò respectu intellectus diuini: ergo obiectum voluntatis quasi ex propriis meritis indifferentiam refundit in suam potentiam, quam illi determinandam relinquit, & obiectum intellectus hunc addit ad actum determinatum, quem per se loquendo non potest intellectus vitare, sed tantum aliquando per accidens ex imperfecta applicatione obiecti.

15 Confirmatur eadem conclusio. Omnis actus liber debet esse voluntarius, quia debet nasci à principio non se determinante per modum nature, sed cum indifferentia, & ab intrinseco, & sponte sua: sed tantum actus potentie est voluntarius: ergo tantum actus huius potentie est formaliter liber. Virum conclusionem hanc confirmat vox cunctorum hominum à minimo infante usque ad iam ætatis caducæ senem, & à rusticissimo baiulo usque ad peritissimum iuriconsultum, à quibus si petas cur rem hanc

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I I.

faciant, cum possent oppositum præstare, vno ore respondent omnes, quia volo: ergo sentiunt omnes libertatem, & indifferentiam primario, & per se actui voluntatis, & non alij potentie competere. Circa naturam liberæ potentie restat modò explicandum, quæ sint illa requisita: quibus positis voluntas potest operari, & non operari, seu quæ requirantur, ut voluntas hanc habeat indifferentiam, & potestatem se determinandi, quod punctis sequentibus explicabo.

PUNCTUM IV.

In quo consistat ratio formalis libertatis in actu primo, & quid sit liberum arbitrium.

1 D Ixi potentiam volitivam esse formaliter liberam, & non aliam, & explicui rationem essentialem principij liberi, est modo examinandum: An libertas conueniat voluntati per suam entitatem, ita ut per se ipsam sit formaliter in actu primo libera, an verò aliquid superadditum voluntati importet libertas in actu primo: quæ questione explicata, alia facillè soluetur. In quoniam consistat essentia liberi arbitrij. An dicat potentiam, vel actum, & an dicat potentiam ab intellectu, & voluntate distinctam.

2 A lenf. 2. q. 72. membro 2. art. 1. §. 3. docuit liberum arbitrium, esse potentiam quamdam motricem ab intellectu, & voluntate distinctam. Alij apud Soar disput. 19. sect. 5. num. 4. liberum arbitrium constituebant in quodam actu, vel habitu, vel in potentia pro ut aliquo actu affecta. Dicam quid sit, per quod voluntas in actu primo libera constituitur, & postea quid sit liberum arbitrium facillè definiam.

3 Hurtadus disp. 15. sect. 3. docet, libertatem esse idem cum voluntate, cognitionemque obiecti & alia extrinseca requisita esse connotata libertatis, non tamen esse de constitutione formali illius. Dispicet mihi Hurtadi sententia, quam sic impugno: libertas in actu primo non distinguitur à voluntate: ergo non potest separari ab illa, ergo quomodocumque consideretur voluntas semper est libera & in actu primo ad liberè operandum: ergo quantumvis careat cognitione erit libera ad actum, & culpe illi dabitur omisio illius, quod absurdissimum est, quia qui inuincibiliter ignorat præceptum, non dicitur liber ad illud adimplendum, & qui non cognoscit obiecti bonitatem liber non est ad illud amandum. Respondendum est in doctrina Hurtadi voluntati tunc deficere connotata libertatis, non tamen rationem formalem illius. Mirandum sane doctrinam Hurtadi seduli connotatorum impugnatoris indigere connotatorum auxilio, cogique ex illis solutionem petere. Illa sæpe cum Hurtado impugnavi, modò contra eundem Hurtadum eadem impugno more solito. Hæc connotata vel pertinent ad rationem formalem libertatis, vel hæc adæquatè in voluntate consistit: si non pertinent, sed tota formalis ratio libertatis est adæquatè in voluntate constituta, quotiescumque subsistit voluntas subsistit tota ratio formalis constitutiva libertatis, & voluntatis liberæ: ergo permanet formaliter libera voluntas, quia posita ratione formali, & subiecto capaci non potest non poni effectus formalis præcipue si subiecto per suam entitatem conueniat.

4 Dicendum est libertatem in actu primo dicere entitatem potentie, quæ libera denominatur, scilicet voluntatem cum omnibus aliis positivè, & negativè prærequisitis ad actum secundum exercendum absque illa determinatione ad illum ex parte principij. Inter positivè requisita præcipue numeratur obiecti cognitio ex vi cuius voluntas possit ita tendere ad illud per hunc actum, ut possit per alium oppositum tendere in idem obiectum, vel saltem non tendere in illud. Hac ratione communis sententia libertatem formalem voluntatis constituit in duplici cognitione, quia obiectum bonum & malum repræsentatur & ex utraque parte voluntas vocata potest cui maluerit annuere, & indifferens manet ad utramque cum virtute intrinseca se determinandi. Requiritur etiam positivè ad rationem constitutivam libertatis habitus infusus, vel saltem omnipotentia parata ad supplendum illius influxum, si actus producendus sit supernaturalis, & non possit sine habitu, aut auxilio extrinseco supplere vices habitus produci à potentia naturali scilicet voluntate. Requiritur

P 2 eodem